

ALP 2164
Larch.

mokslas — menas literatūra

LITUOS
MOKSLAS
MENAS
LITERATūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1983

RUGSĖJO MĖN. 10 d. / SEPTEMBER 10, 1983

PART TWO — Nr. 180(31)

Šiame numery:

Lituanistinė vasara.

Dievas nėra šališkas žmonėms (Gal. 2,5) — Jis veikia visuose.

Prano Dom. Girdžiaus „Rudens vasara“.

Vatikano rinkinių paroda Chicagos Meno institute.

Česlavo Milošo eilėraštis.

Pokalbis su Faustu Strolia.

Nauji leidiniai.

Dievas nėra šališkas žmonėms (Gal. 2,5)

Jis veikia visuose

AUGUSTINAS RUBIKAS

Sio teiginio svarba

Klausimas: ar Dievas antrastinio teiginio, paskelbto vienam apaštalo Pauliaus laišku, iš tikrųjų ir laikosi? Su pagrindu galim klausti: ar Dievas į visus žmones atsižvelgia, tai yra, ar jis yra prieinamas visiems, ar jis visiems žmonėms apsireiškia, ir ar jis per visus žmones gali ir prakalbėti? Klausimas yra labai svarbus, nes nuo atsakymo į jį didele dalimi priklauso pačios Bažnyčios samprata ir — kas svarbiausia — tikinčiųjų tarpusavyo santykiai Bažnyčioje.

Ieškant atsakymo į šį klausimą, teks panagrinėti Dievo nešališkumą žmonių pasaulyje ir Dievo nešališkumą Bažnyčioje. Tokiu būdu šis straipsnis susidės iš dviejų dalių: I. Dievo nešališkumas žmonijos, ir II. Dievo nešališkumas Bažnyčios istorijoje. Tad visų pirma tenka klausiti: ar buvo Dievas nešališkas

darbas, tęsėsis šimtus, o gal ir tūkstančius metų.

Arkivyskupas J. Skvireckas, teigdamas, kad Šv. Rašto Pradžios knyga, piešianti pasaulio sukūrimą, yra parašyta Mozės, vis dėlto pastebi, kad „ji pasakoja dalykus labai senovinius, kurių nematė nei pats Mozes, nei jo laikų gyvenantieji Žydai“ ir kad „tiesą galėjo jis sufinuoti apie anuos praejusius amžius, kadangi nemaža žinių buvo likę Patriarkų padavime, nestigo taip pat ir rašytų šaltinių“.(1)

Tad tenka klausiti: iš kur tie šaltiniai, iš kur tie padavimai? Kas, pavyzdžiui, labai senovinį pasakojimą apie tvaną iš Gilgamešo epo perkėlė į Senąjį Testamentą?

Gilgamešo epas, kilęs derlingam Tigro ir Eufrato upių slėny, yra labai senos datos. Jis atsirado maždaug ketvirtam tūkstantmety prieš Kristų. Jame pasakojama, tarp kitko, ir apie kadaise įvykusių didelį tvaną. Tą pasakojimą skaitant, paaiškėja Šv. Rašto pasakojimo apie tvaną giminingumas su Senųjų Rytų mitais. Senojo Testamento tyrinėtojai mano, kad izraelitai apie Gilgamešo epą bus girdėję iš savo kaimynų kananiečių, atsikėlę Kanano žemėn apie 1200 metus prieš Kristų. Izraelitai aną pasakojimą perėmė ir jį numitino, perduodami jį jau apreišktojo Dievo šviesoje. Taip jie yra padarę ir su kitais Senųjų Rytų mitais.

Labai senas pasakojimas apie didžiulį tvaną buvo paplitęs Rytuose daugybe variantų — dviem jų pasinaudojo Šv. Rašto autoriai. Jie tuos du variantus taip supynė, kad juodu vieną nuo kito vos galima atskirti. Bet juodu vis dėlto skiriasi. Vienam jų tvanas tęsiasi 40 dienų, o kitam —

150 dienų. Vienam jų Nojus paleidžia balandį, o kitam varną. Varnas ir balandis, 40 ir 150 dienų rodo, kad Šv. Rašto autoriai, paėmę du variantus, juos susiuvė į vieną pasakojimą, norėdami parodyti kaip Dievas neapkenčia nuodėmės.(2)

Taip pat Šv. Rašto autoriai yra davę du skirtingus pasakojimus apie pasaulio sukūrimą. Jie ir tuos taip gražiai susiuvė į vieną, kad siūlės beveik nebematyti. Štai vienam jų (Pradžios 1, 1-2, 3) Dievas sukuria pasaulį per 6 dienas, o kitame (Pradžios 2) — per vieną. Tie du pasakojimai skiriasi tematika. Vienas jų yra kilęs aukštojoje teologijos mokykloje Jeruzalėje, o kitas — sinagogos pamoksluose. Vienas jų iškelia žmogų kaip Dievo vietininką žemėje, o kitas pabrėžia moters lygybę su vyru ir tuo pasipriešina Senosiosios Rytose viešpatavusiai pažiūrai, moterį laikiusiai kažin kuo tarpiniu tarp gyvulių ir vyro.

Kas tad tuos pasakojimus Izraelio tautoje koordinavo, taisė ir skelbė? Tegu Pradžios knyga mus yra pasiekusi ir Mozės vardu — prieš jos atsiradimo yra prisidėję daugelis žmonių. Senovėje Dievas yra kalbėjęs ne vien per Mozę ir ne vien per izraelitus. Užuominų pasaulio sukūrimo klausimais jis yra padaręs visose tautose.

Dievas yra kalbėjęs visose tautose

Jau 1905 metais M. Mueller yra rašęs, jog būtų didelė klaida, tiesiog herezija, manyti, kad Dievas senovėje buvo apsireiškęs vienai Izraelio tautai.(3) Antraip pasirodytų, kad Dievas kitomis tautomis nesirūpino, kad buvo nuo jų nusisukęs. Sunku patikėti, kad toks Dievas iš viso egzistuojo. Buehlmann, kapucinų ordino generalinis sekretorius misijų reikalams, knygoje *Dievui besilankant pas visus žmones* primena teiginius nuodėmių atleidimo klausimu indų religinėse knygose, vadinamose Rigvedomis.(4) Kai kieno nuomone, Rigvedų įžvalgos tuo klausimu esančios gilesnės už Senojo Testamento žydų. O afrikiečiai jau daug anksčiau už žydus yra žinoję, kad mirusieji gyvena ir toliau, ir kad mirtyje žmogus atsiduria Dievo rankose. Štai dėl ko afrikiečių tarpe galėjusi taip lengvai plisti krikščionybė.(5)

Ir egiptiečiai, jau anksčiau, yra tvirtai tikėję į pomirtinį gyvenimą, kai tuo tarpu kone visas Senasis Testamentas apsiribodavo vien žemiška viltimi. Prisikėlimo arba gyvenimo po mirties laukimas Izraelio tautoje yra pabudęs trumpai prieš Kristaus atėjimą, sako Lohfink.(6)

Senojo Testamento Patarlių ir Išminties knygose turi panašumo su asyrų-babiloniečių, kananiečių, sumeriečių ir visų pirma egiptiečių išmanomais (patarlėmis, išmintingais posakiais). Egiptiečių išminties mokslo pagrindų yra deivė Mata, dievačio Saulės duktė. Laiko pradžioje ji yra nužengusi pas žmones. Ja visa jos atsiradimo yra prisidėję daugelis žmonių. Senovėje Dievas yra kalbėjęs ne vien per Mozę ir ne vien per izraelitus. Užuominų pasaulio sukūrimo klausimais jis yra padaręs visose tautose.

Dievas yra kalbėjęs visose tautose

Jau 1905 metais M. Mueller yra rašęs, jog būtų didelė klaida, tiesiog herezija, manyti, kad Dievas senovėje buvo apsireiškęs vienai Izraelio tautai.(3) Antraip pasirodytų, kad Dievas kitomis tautomis nesirūpino, kad buvo nuo jų nusisukęs. Sunku patikėti, kad toks Dievas iš viso egzistuojo. Buehlmann, kapucinų ordino generalinis sekretorius misijų reikalams, knygoje *Dievui besilankant pas visus žmones* primena teiginius nuodėmių atleidimo klausimu indų religinėse knygose, vadinamose Rigvedomis.(4) Kai kieno nuomone, Rigvedų įžvalgos tuo klausimu esančios gilesnės už Senojo Testamento žydų. O afrikiečiai jau daug anksčiau už žydus yra žinoję, kad mirusieji gyvena ir toliau, ir kad mirtyje žmogus atsiduria Dievo rankose. Štai dėl ko afrikiečių tarpe galėjusi taip lengvai plisti krikščionybė.(5)

Ir egiptiečiai, jau anksčiau, yra tvirtai tikėję į pomirtinį gyvenimą, kai tuo tarpu kone visas Senasis Testamentas apsiribodavo vien žemiška viltimi. Prisikėlimo arba gyvenimo po mirties laukimas Izraelio tautoje yra pabudęs trumpai prieš Kristaus atėjimą, sako Lohfink.(6)

Senojo Testamento Patarlių ir Išminties knygose turi panašumo su asyrų-babiloniečių, kananiečių, sumeriečių ir visų pirma egiptiečių išmanomais (patarlėmis, išmintingais posakiais). Egiptiečių išminties mokslo pagrindų yra deivė Mata, dievačio Saulės duktė. Laiko pradžioje ji yra nužengusi pas žmones. Ja visa jos atsiradimo yra prisidėję daugelis žmonių. Senovėje Dievas yra kalbėjęs ne vien per Mozę ir ne vien per izraelitus. Užuominų pasaulio sukūrimo klausimais jis yra padaręs visose tautose.

Dievas yra kalbėjęs visose tautose

Jau 1905 metais M. Mueller yra rašęs, jog būtų didelė klaida, tiesiog herezija, manyti, kad Dievas senovėje buvo apsireiškęs vienai Izraelio tautai.(3) Antraip pasirodytų, kad Dievas kitomis tautomis nesirūpino, kad buvo nuo jų nusisukęs. Sunku patikėti, kad toks Dievas iš viso egzistuojo. Buehlmann, kapucinų ordino generalinis sekretorius misijų reikalams, knygoje *Dievui besilankant pas visus žmones* primena teiginius nuodėmių atleidimo klausimu indų religinėse knygose, vadinamose Rigvedomis.(4) Kai kieno nuomone, Rigvedų įžvalgos tuo klausimu esančios gilesnės už Senojo Testamento žydų. O afrikiečiai jau daug anksčiau už žydus yra žinoję, kad mirusieji gyvena ir toliau, ir kad mirtyje žmogus atsiduria Dievo rankose. Štai dėl ko afrikiečių tarpe galėjusi taip lengvai plisti krikščionybė.(5)

Ir egiptiečiai, jau anksčiau, yra tvirtai tikėję į pomirtinį gyvenimą, kai tuo tarpu kone visas Senasis Testamentas apsiribodavo vien žemiška viltimi. Prisikėlimo arba gyvenimo po mirties laukimas Izraelio tautoje yra pabudęs trumpai prieš Kristaus atėjimą, sako Lohfink.(6)

Senojo Testamento Patarlių ir Išminties knygose turi panašumo su asyrų-babiloniečių, kananiečių, sumeriečių ir visų pirma egiptiečių išmanomais (patarlėmis, išmintingais posakiais). Egiptiečių išminties mokslo pagrindų yra deivė Mata, dievačio Saulės duktė. Laiko pradžioje ji yra nužengusi pas žmones. Ja visa jos atsiradimo yra prisidėję daugelis žmonių. Senovėje Dievas yra kalbėjęs ne vien per Mozę ir ne vien per izraelitus. Užuominų pasaulio sukūrimo klausimais jis yra padaręs visose tautose.

Dievas yra kalbėjęs visose tautose

Jau 1905 metais M. Mueller yra rašęs, jog būtų didelė klaida, tiesiog herezija, manyti, kad Dievas senovėje buvo apsireiškęs vienai Izraelio tautai.(3) Antraip pasirodytų, kad Dievas kitomis tautomis nesirūpino, kad buvo nuo jų nusisukęs. Sunku patikėti, kad toks Dievas iš viso egzistuojo. Buehlmann, kapucinų ordino generalinis sekretorius misijų reikalams, knygoje *Dievui besilankant pas visus žmones* primena teiginius nuodėmių atleidimo klausimu indų religinėse knygose, vadinamose Rigvedomis.(4) Kai kieno nuomone, Rigvedų įžvalgos tuo klausimu esančios gilesnės už Senojo Testamento žydų. O afrikiečiai jau daug anksčiau už žydus yra žinoję, kad mirusieji gyvena ir toliau, ir kad mirtyje žmogus atsiduria Dievo rankose. Štai dėl ko afrikiečių tarpe galėjusi taip lengvai plisti krikščionybė.(5)

Ir egiptiečiai, jau anksčiau, yra tvirtai tikėję į pomirtinį gyvenimą, kai tuo tarpu kone visas Senasis Testamentas apsiribodavo vien žemiška viltimi. Prisikėlimo arba gyvenimo po mirties laukimas Izraelio tautoje yra pabudęs trumpai prieš Kristaus atėjimą, sako Lohfink.(6)

Senojo Testamento Patarlių ir Išminties knygose turi panašumo su asyrų-babiloniečių, kananiečių, sumeriečių ir visų pirma egiptiečių išmanomais (patarlėmis, išmintingais posakiais). Egiptiečių išminties mokslo pagrindų yra deivė Mata, dievačio Saulės duktė. Laiko pradžioje ji yra nužengusi pas žmones. Ja visa jos atsiradimo yra prisidėję daugelis žmonių. Senovėje Dievas yra kalbėjęs ne vien per Mozę ir ne vien per izraelitus. Užuominų pasaulio sukūrimo klausimais jis yra padaręs visose tautose.

Dievas yra kalbėjęs visose tautose

Jau 1905 metais M. Mueller yra rašęs, jog būtų didelė klaida, tiesiog herezija, manyti, kad Dievas senovėje buvo apsireiškęs vienai Izraelio tautai.(3) Antraip pasirodytų, kad Dievas kitomis tautomis nesirūpino, kad buvo nuo jų nusisukęs. Sunku patikėti, kad toks Dievas iš viso egzistuojo. Buehlmann, kapucinų ordino generalinis sekretorius misijų reikalams, knygoje *Dievui besilankant pas visus žmones* primena teiginius nuodėmių atleidimo klausimu indų religinėse knygose, vadinamose Rigvedomis.(4) Kai kieno nuomone, Rigvedų įžvalgos tuo klausimu esančios gilesnės už Senojo Testamento žydų. O afrikiečiai jau daug anksčiau už žydus yra žinoję, kad mirusieji gyvena ir toliau, ir kad mirtyje žmogus atsiduria Dievo rankose. Štai dėl ko afrikiečių tarpe galėjusi taip lengvai plisti krikščionybė.(5)

Ir egiptiečiai, jau anksčiau, yra tvirtai tikėję į pomirtinį gyvenimą, kai tuo tarpu kone visas Senasis Testamentas apsiribodavo vien žemiška viltimi. Prisikėlimo arba gyvenimo po mirties laukimas Izraelio tautoje yra pabudęs trumpai prieš Kristaus atėjimą, sako Lohfink.(6)

lankant pas visus žmones

primena teiginius nuodėmių atleidimo klausimu indų religinėse knygose, vadinamose Rigvedomis.(4) Kai kieno nuomone, Rigvedų įžvalgos tuo klausimu esančios gilesnės už Senojo Testamento žydų. O afrikiečiai jau daug anksčiau už žydus yra žinoję, kad mirusieji gyvena ir toliau, ir kad mirtyje žmogus atsiduria Dievo rankose. Štai dėl ko afrikiečių tarpe galėjusi taip lengvai plisti krikščionybė.(5)

Ir egiptiečiai, jau anksčiau, yra tvirtai tikėję į pomirtinį gyvenimą, kai tuo tarpu kone visas Senasis Testamentas apsiribodavo vien žemiška viltimi. Prisikėlimo arba gyvenimo po mirties laukimas Izraelio tautoje yra pabudęs trumpai prieš Kristaus atėjimą, sako Lohfink.(6)

Senojo Testamento Patarlių ir Išminties knygose turi panašumo su asyrų-babiloniečių, kananiečių, sumeriečių ir visų pirma egiptiečių išmanomais (patarlėmis, išmintingais posakiais). Egiptiečių išminties mokslo pagrindų yra deivė Mata, dievačio Saulės duktė. Laiko pradžioje ji yra nužengusi pas žmones. Ja visa jos atsiradimo yra prisidėję daugelis žmonių. Senovėje Dievas yra kalbėjęs ne vien per Mozę ir ne vien per izraelitus. Užuominų pasaulio sukūrimo klausimais jis yra padaręs visose tautose.

Dievas yra kalbėjęs visose tautose

Jau 1905 metais M. Mueller yra rašęs, jog būtų didelė klaida, tiesiog herezija, manyti, kad Dievas senovėje buvo apsireiškęs vienai Izraelio tautai.(3) Antraip pasirodytų, kad Dievas kitomis tautomis nesirūpino, kad buvo nuo jų nusisukęs. Sunku patikėti, kad toks Dievas iš viso egzistuojo. Buehlmann, kapucinų ordino generalinis sekretorius misijų reikalams, knygoje *Dievui besilankant pas visus žmones* primena teiginius nuodėmių atleidimo klausimu indų religinėse knygose, vadinamose Rigvedomis.(4) Kai kieno nuomone, Rigvedų įžvalgos tuo klausimu esančios gilesnės už Senojo Testamento žydų. O afrikiečiai jau daug anksčiau už žydus yra žinoję, kad mirusieji gyvena ir toliau, ir kad mirtyje žmogus atsiduria Dievo rankose. Štai dėl ko afrikiečių tarpe galėjusi taip lengvai plisti krikščionybė.(5)

Ir egiptiečiai, jau anksčiau, yra tvirtai tikėję į pomirtinį gyvenimą, kai tuo tarpu kone visas Senasis Testamentas apsiribodavo vien žemiška viltimi. Prisikėlimo arba gyvenimo po mirties laukimas Izraelio tautoje yra pabudęs trumpai prieš Kristaus atėjimą, sako Lohfink.(6)

Senojo Testamento Patarlių ir Išminties knygose turi panašumo su asyrų-babiloniečių, kananiečių, sumeriečių ir visų pirma egiptiečių išmanomais (patarlėmis, išmintingais posakiais). Egiptiečių išminties mokslo pagrindų yra deivė Mata, dievačio Saulės duktė. Laiko pradžioje ji yra nužengusi pas žmones. Ja visa jos atsiradimo yra prisidėję daugelis žmonių. Senovėje Dievas yra kalbėjęs ne vien per Mozę ir ne vien per izraelitus. Užuominų pasaulio sukūrimo klausimais jis yra padaręs visose tautose.

Dievas yra kalbėjęs visose tautose

Jau 1905 metais M. Mueller yra rašęs, jog būtų didelė klaida, tiesiog herezija, manyti, kad Dievas senovėje buvo apsireiškęs vienai Izraelio tautai.(3) Antraip pasirodytų, kad Dievas kitomis tautomis nesirūpino, kad buvo nuo jų nusisukęs. Sunku patikėti, kad toks Dievas iš viso egzistuojo. Buehlmann, kapucinų ordino generalinis sekretorius misijų reikalams, knygoje *Dievui besilankant pas visus žmones* primena teiginius nuodėmių atleidimo klausimu indų religinėse knygose, vadinamose Rigvedomis.(4) Kai kieno nuomone, Rigvedų įžvalgos tuo klausimu esančios gilesnės už Senojo Testamento žydų. O afrikiečiai jau daug anksčiau už žydus yra žinoję, kad mirusieji gyvena ir toliau, ir kad mirtyje žmogus atsiduria Dievo rankose. Štai dėl ko afrikiečių tarpe galėjusi taip lengvai plisti krikščionybė.(5)

Ir egiptiečiai, jau anksčiau, yra tvirtai tikėję į pomirtinį gyvenimą, kai tuo tarpu kone visas Senasis Testamentas apsiribodavo vien žemiška viltimi. Prisikėlimo arba gyvenimo po mirties laukimas Izraelio tautoje yra pabudęs trumpai prieš Kristaus atėjimą, sako Lohfink.(6)

Senojo Testamento Patarlių ir Išminties knygose turi panašumo su asyrų-babiloniečių, kananiečių, sumeriečių ir visų pirma egiptiečių išmanomais (patarlėmis, išmintingais posakiais). Egiptiečių išminties mokslo pagrindų yra deivė Mata, dievačio Saulės duktė. Laiko pradžioje ji yra nužengusi pas žmones. Ja visa jos atsiradimo yra prisidėję daugelis žmonių. Senovėje Dievas yra kalbėjęs ne vien per Mozę ir ne vien per izraelitus. Užuominų pasaulio sukūrimo klausimais jis yra padaręs visose tautose.

Dievas yra kalbėjęs visose tautose

Jau 1905 metais M. Mueller yra rašęs, jog būtų didelė klaida, tiesiog herezija, manyti, kad Dievas senovėje buvo apsireiškęs vienai Izraelio tautai.(3) Antraip pasirodytų, kad Dievas kitomis tautomis nesirūpino, kad buvo nuo jų nusisukęs. Sunku patikėti, kad toks Dievas iš viso egzistuojo. Buehlmann, kapucinų ordino generalinis sekretorius misijų reikalams, knygoje *Dievui besilankant pas visus žmones* primena teiginius nuodėmių atleidimo klausimu indų religinėse knygose, vadinamose Rigvedomis.(4) Kai kieno nuomone, Rigvedų įžvalgos tuo klausimu esančios gilesnės už Senojo Testamento žydų. O afrikiečiai jau daug anksčiau už žydus yra žinoję, kad mirusieji gyvena ir toliau, ir kad mirtyje žmogus atsiduria Dievo rankose. Štai dėl ko afrikiečių tarpe galėjusi taip lengvai plisti krikščionybė.(5)

Ir egiptiečiai, jau anksčiau, yra tvirtai tikėję į pomirtinį gyvenimą, kai tuo tarpu kone visas Senasis Testamentas apsiribodavo vien žemiška viltimi. Prisikėlimo arba gyvenimo po mirties laukimas Izraelio tautoje yra pabudęs trumpai prieš Kristaus atėjimą, sako Lohfink.(6)

Senojo Testamento Patarlių ir Išminties knygose turi panašumo su asyrų-babiloniečių, kananiečių, sumeriečių ir visų pirma egiptiečių išmanomais (patarlėmis, išmintingais posakiais). Egiptiečių išminties mokslo pagrindų yra deivė Mata, dievačio Saulės duktė. Laiko pradžioje ji yra nužengusi pas žmones. Ja visa jos atsiradimo yra prisidėję daugelis žmonių. Senovėje Dievas yra kalbėjęs ne vien per Mozę ir ne vien per izraelitus. Užuominų pasaulio sukūrimo klausimais jis yra padaręs visose tautose.

Dievas yra kalbėjęs visose tautose

Jau 1905 metais M. Mueller yra rašęs, jog būtų didelė klaida, tiesiog herezija, manyti, kad Dievas senovėje buvo apsireiškęs vienai Izraelio tautai.(3) Antraip pasirodytų, kad Dievas kitomis tautomis nesirūpino, kad buvo nuo jų nusisukęs. Sunku patikėti, kad toks Dievas iš viso egzistuojo. Buehlmann, kapucinų ordino generalinis sekretorius misijų reikalams, knygoje *Dievui besilankant pas visus žmones* primena teiginius nuodėmių atleidimo klausimu indų religinėse knygose, vadinamose Rigvedomis.(4) Kai kieno nuomone, Rigvedų įžvalgos tuo klausimu esančios gilesnės už Senojo Testamento žydų. O afrikiečiai jau daug anksčiau už žydus yra žinoję, kad mirusieji gyvena ir toliau, ir kad mirtyje žmogus atsiduria Dievo rankose. Štai dėl ko afrikiečių tarpe galėjusi taip lengvai plisti krikščionybė.(5)

Ir egiptiečiai, jau anksčiau, yra tvirtai tikėję į pomirtinį gyvenimą, kai tuo tarpu kone visas Senasis Testamentas apsiribodavo vien žemiška viltimi. Prisikėlimo arba gyvenimo po mirties laukimas Izraelio tautoje yra pabudęs trumpai prieš Kristaus atėjimą, sako Lohfink.(6)

Senojo Testamento Patarlių ir Išminties knygose turi panašumo su asyrų-babiloniečių, kananiečių, sumeriečių ir visų pirma egiptiečių išmanomais (patarlėmis, išmintingais posakiais). Egiptiečių išminties mokslo pagrindų yra deivė Mata, dievačio Saulės duktė. Laiko pradžioje ji yra nužengusi pas žmones. Ja visa jos atsiradimo yra prisidėję daugelis žmonių. Senovėje Dievas yra kalbėjęs ne vien per Mozę ir ne vien per izraelitus. Užuominų pasaulio sukūrimo klausimais jis yra padaręs visose tautose.

Dievas yra kalbėjęs visose tautose

Jau 1905 metais M. Mueller yra rašęs, jog būtų didelė klaida, tiesiog herezija, manyti, kad Dievas senovėje buvo apsireiškęs vienai Izraelio tautai.(3) Antraip pasirodytų, kad Dievas kitomis tautomis nesirūpino, kad buvo nuo jų nusisukęs. Sunku patikėti, kad toks Dievas iš viso egzistuojo. Buehlmann, kapucinų ordino generalinis sekretorius misijų reikalams, knygoje *Dievui besilankant pas visus žmones* primena teiginius nuodėmių atleidimo klausimu indų religinėse knygose, vadinamose Rigvedomis.(4) Kai kieno nuomone, Rigvedų įžvalgos tuo klausimu esančios gilesnės už Senojo Testamento žydų. O afrikiečiai jau daug anksčiau už žydus yra žinoję, kad mirusieji gyvena ir toliau, ir kad mirtyje žmogus atsiduria Dievo rankose. Štai dėl ko afrikiečių tarpe galėjusi taip lengvai plisti krikščionybė.(5)

Ir egiptiečiai, jau anksčiau, yra tvirtai tikėję į pomirtinį gyvenimą, kai tuo tarpu kone visas Senasis Testamentas apsiribodavo vien žemiška viltimi. Prisikėlimo arba gyvenimo po mirties laukimas Izraelio tautoje yra pabudęs trumpai prieš Kristaus atėjimą, sako Lohfink.(6)

Senojo Testamento Patarlių ir Išminties knygose turi panašumo su asyrų-babiloniečių, kananiečių, sumeriečių ir visų pirma egiptiečių išmanomais (patarlėmis, išmintingais posakiais). Egiptiečių išminties mokslo pagrindų yra deivė Mata, dievačio Saulės duktė. Laiko pradžioje ji yra nužengusi pas žmones. Ja visa jos atsiradimo yra prisidėję daugelis žmonių. Senovėje Dievas yra kalbėjęs ne vien per Mozę ir ne vien per izraelitus. Užuominų pasaulio sukūrimo klausimais jis yra padaręs visose tautose.

Dievas yra kalbėjęs visose tautose

Jau 1905 metais M. Mueller yra rašęs, jog būtų didelė klaida, tiesiog herezija, manyti, kad Dievas senovėje buvo apsireiškęs vienai Izraelio tautai.(3) Antraip pasirodytų, kad Dievas kitomis tautomis nesirūpino, kad buvo nuo jų nusisukęs. Sunku patikėti, kad toks Dievas iš viso egzistuojo. Buehlmann, kapucinų ordino generalinis sekretorius misijų reikalams, knygoje *Dievui besilankant pas visus žmones* primena teiginius nuodėmių atleidimo klausimu indų religinėse knygose, vadinamose Rigvedomis.(4) Kai kieno nuomone, Rigvedų įžvalgos tuo klausimu esančios gilesnės už Senojo Testamento žydų. O afrikiečiai jau daug anksčiau už žydus yra žinoję, kad mirusieji gyvena ir toliau, ir kad mirtyje žmogus atsiduria Dievo rankose. Štai dėl ko afrikiečių tarpe galėjusi taip lengvai plisti krikščionybė.(5)

Ir egiptiečiai, jau anksčiau, yra tvirtai tikėję į pomirtinį gyvenimą, kai tuo tarpu kone visas Senasis Testamentas apsiribodavo vien žemiška viltimi. Prisikėlimo arba gyvenimo po mirties laukimas Izraelio tautoje yra pabudęs trumpai prieš Kristaus atėjimą, sako Lohfink.(6)

Senojo Testamento Patarlių ir Išminties knygose turi panašumo su asyrų-babiloniečių, kananiečių, sumeriečių ir visų pirma egiptiečių išmanomais (patarlėmis, išmintingais posakiais). Egiptiečių išminties mokslo pagrindų yra deivė Mata, dievačio Saulės duktė. Laiko pradžioje ji yra nužengusi pas žmones. Ja visa jos atsiradimo yra prisidėję daugelis žmonių. Senovėje Dievas yra kalbėjęs ne vien per Mozę ir ne vien per izraelitus. Užuominų pasaulio sukūrimo klausimais jis yra padaręs visose tautose.

Dievas yra kalbėjęs visose tautose

Jau 1905 metais M. Mueller yra rašęs, jog būtų didelė klaida, tiesiog herezija, manyti, kad Dievas senovėje buvo apsireiškęs vienai Izraelio tautai.(3) Antraip pasirodytų, kad Dievas kitomis tautomis nesirūpino, kad buvo nuo jų nusisukęs. Sunku patikėti, kad toks Dievas iš viso egzistuojo. Buehlmann, kapucinų ordino generalinis sekretorius misijų reikalams, knygoje *Dievui besilankant pas visus žmones* primena teiginius nuodėmių atleidimo klausimu indų religinėse knygose, vadinamose Rigvedomis.(4) Kai kieno nuomone, Rigvedų įžvalgos tuo klausimu esančios gilesnės už Senojo Testamento žydų. O afrikiečiai jau daug anksčiau už žydus yra žinoję, kad mirusieji gyvena ir toliau, ir kad mirtyje žmogus atsiduria Dievo rankose. Štai dėl ko afrikiečių tarpe galėjusi taip lengvai plisti krikščionybė.(5)

Ir egiptiečiai, jau anksčiau, yra tvirtai tikėję į pomirtinį gyvenimą, kai tuo tarpu kone visas Senasis Testamentas apsiribodavo vien žemiška viltimi. Prisikėlimo arba gyvenimo po mirties laukimas Izraelio tautoje yra pabudęs trumpai prieš Kristaus atėjimą, sako Lohfink.(6)

Senojo Testamento Patarlių ir Išminties knygose turi panašumo su asyrų-babiloniečių, kananiečių, sumeriečių ir visų pirma egiptiečių išmanomais (patarlėmis, išmintingais posakiais). Egiptiečių išminties mokslo pagrindų yra deivė Mata, dievačio Saulės duktė. Laiko pradžioje ji yra nužengusi pas žmones. Ja visa jos atsiradimo yra prisidėję daugelis žmonių. Senovėje Dievas yra kalbėjęs ne vien per Mozę ir ne vien per izraelitus. Užuominų pasaulio sukūrimo klausimais jis yra padaręs visose tautose.

užtinkame jose net aukščiausios Būtybės arba ir Tėvo pripažinimą. Tas pažinimas ir pripažinimas pripildo jų gyvenimą gilaus religinio jausmo. O su kultūros pažanga susijusios religijos į tuos pačius klausimus stengiasi atsakyti tikslesnėmis sąvokomis ir suprantamesne kalba. Taip induizmo sekėjai gilinaisi į dieviškąją paslaptį ir ją išreiškia neišsamiama mitų gausa bei aštriamintės filosofijos užmojais. Jie ieško išsilaisvinimo iš mūsų slegiančios padėties arba įvairių asketinių gyvenimų, arba gilių mąstymų, arba su meile ir pasitikėjimu glaudamiesi prie Dievo. Budizmas įvairiais savo pavidalais išpažįsta radikalų šio kintančio pasaulio nepakankamumą ir moko, kokiu keliu, pamaldžiai ir pasitikinčiai gyvendami, žmonės gali prieiti tobulo išsilaisvinimo būsenos arba, remdamiesi savo jėgomis arba pagalba iš aukščiau, pasiekti aukščiausio apšvietimo. Panašiai ir kitos pasaulyje sutinkamos religijos stengiasi įvairiais būdais atsakyti į žmonių širdies nerimą, pasiūlydamos tam kelius, tai yra doktrinas, gyvenimo taisykles ir šventas apeigas. Katalikų Bažnyčia neatmeta nieko, kas tose religijose yra teisinga ir šventa. Su nuosirdžia pagarba ji žvelgia į tuos veikimo ir gyvenimo būdus, kurie, nors daug kur skiriasi nuo jos pačios tikimų ir mokomų dalykų, tačiau neretai atspindi aną visus žmones apšviečiančią Tiesą. Tačiau kartu ji nuolat skelbia ir turi skelbti Kristų, kuris yra „kelias, tiesa ir gyvenimas“, kuriame žmonės randa religinio gyvenimo pilnatvę ir kuriame Dievas visa sutaukė su savimi“ (*Bažnyčios santykiai su nekrikščionių religijomis. Pareiškimai* 2).

Taigi, II Vatikano susirinkimo mokslu nekrikščioniškose religijose ne viskas yra klaida. Jose galėjo ir gali būti teisingų ir šventų dalykų.

Sidartas Gautama, gyvenęs 560 - 480 metais prieš Kristų, vėliau pavadintas Buda (Apšviestuoj), buvo aristokratų, turtingų tėvų sūnus. Tačiau, sulaukusį 29 metų amžiaus, jį vieną dieną sukrečia nelaimingų žmonių, ligonių reginys. Tada Buda apleidžia ištaigingus tėvų rūmus ir veda griežtą, asketinį gyvenimą. Po vieno labai stipraus religinio pergyvenimo (apšvietimo), jis keliauja po Šiaurės Indiją ir skelbia mokslą, paremtą savo religine patirtimi: kaip galima nugalėti skausmą pasaulyje. Jis moko žmones užuojautos visoms kenčiančioms būtybėms. Anot Buehlmann, tuo Buda senąjį bramanų, aukščiausiai indų kasti priklausantių kunigų, religiją išvadavo iš klerikalizmo ir ritualizmo. Jis pasipriešino tam tikram būdai Dievą garbinti, pagal kurį Dievo palankumą žmogus gali įsigyti vien tam tikromis, kunigų atliekamomis apeigomis.(8) Budizmas tampa pasauline meilės ir broliškumo religija.

Budos mokslo mahajaninė kryptis, prasidėjusi maždaug Kristaus laikais, įpareigoja laikytis penkių įsakymų: neužmušti, nevogti, skaisčiai gyventi, nekalbėti netiesios ir negerti svaigalų.

Didysis meilės įsakymas, iš dalies, jau buvo žinomas ir Senajam Egipte. Jo užuominų galim rasti ir senųjų graikų etikoje. Egiptiečių vadinamoji Mirusiųjų knyga kalba apie badaujančių maitinimą, nuogųjų apdangą ir persekiojamųjų priglaidimą. O Kristaus posakis: „Visa, ko jūs norite, kad žmonės jums darytų, ir jūs darykite“ (Mato

Dievas nėra šališkas žmonėms (Gal. 2,5)

(Atkelta iš 1 psl.)

kitam. Tą taisyklę galima rasti ir Senekos raštuose, ir senųjų kinų literatūroje, ir indų tautiniam epe Mahabara. Atrodo, kad ši taisyklė bus spontaniškai atsiradusi apie 800 metus prieš Kristų įvairiuose antikinio pasaulio kultūros centruose: Graikijoje, Kinijoje, Indijoje, Ninevėje, Egipte.(9)

Izraelitų Dievas

Prieš 3200 metų Mozei apsirėškia Dievas Jahvės vardu. Taip Dievą vadino madianiečiai. Pas madianiečius Mozė buvo pabėgęs nuo faraono, pas juos ganė avis, jų kunigo dukterį buvo vedęs, su jų kunigu kartu Dievą garbindavo. Mozė ragino ir izraelitus Dievą tuo vardu įsisavinti. Izraelitai tai ir padaro prie Sinajaus kalno.

Tai nereiškia, kad izraelitai dabar būtų išsižadę ano Dievo, kurį jų tėvai buvo garbinę, ir prisidėję kitą, madianiečių Dievą. Izraelitams paaiškėjo, kad tai yra vienas ir tas pats Dievas, kuris Mozei, ganančiam savo uošvio, madianiečių kunigo Jetro avis, iš liepsnojančio krūmo buvo šitaip prisistatęs: „Aš tavo tėvo Dievas“ (Išėjimo, 3,6).(10)

Tačiau tai dar ne viskas. Su Jahve izraelitai sutapatina ir Dievą El. O tai buvo kananiečių Dievas, žinomas ir babiloniečių, asyrų, fenikiečių kraštuose. El buvo garbinamas kaip dievų Dievas, kaip dievytės pilnybė. Fenikiečiai jį laikė Dievo Balio tėvu. Gi Balis, Elio sūnus, buvo gamtos, augmenijos, gero derliaus, lietaus Dievas. Ir šias Balio ypatybes izraelitai priskiria Jahvei. Čia matyti, kaip Jahvė iš vienos genties Dievo pasidaro visų tautų Dievu, Izraelio kelyje iš politeizmo į monoteizmą.(11)

Todėl reikėtų kalbėti ne apie daugelį senovėje garbintų dievų, o apie daugelį vieno, tikro Dievo vardų. Štai antgamto žmogus gali pergyventi įvairiose vietose įvairių būdų. Pavieniui ar grupėje patirta dievybė gauna vardą — nepriklausomai nuo kitų grupių, kitose vietose, įsigytos antgamtinės patirties — anų jau kitais vardais pavadintos. Taip atsiranda „daugelis“ dievų. Toliau, žmogus vadovaujasi ne vien savo, bet ir kitų patirtimi. Susitikdamas su kitais, jis pasidalina su jais ir savo antgamtinę patirtimi. Todėl ir „dievai“, arba geriau sakant, Dievo vardai gali keistis ir net kauptis į vieną. Taip ir yra atsitikęs Izraelio tautoje, jai pereinant iš politeizmo į monoteizmą. Politeizmas, anot Lohfink, reiškia ne aptarimą dievybės savyje, o jos daugelį konkrečių išgyvenimų.(12) Tai žmonių susitikimas su vienu ir tuo pačiu, žmonių pastangomis, deja, neišsakyti Dievu. Tai dievybės pergyvenimai ne tos paties kultūros, ne to paties laikmečio, ne to paties krašto, ne tos patios aplinkos žmonių, sukėlę žmonėms įspūdį, kad čia eina kalba apie daugelį dievų.

Taip ir lietuvių Praamžius būtų ne kas kitas, kaip vardas vieno ir to paties Dievo, jam duotas lietuvių.

Aišku, kad izraelitai žodžiu Jahvė suprato ne tą patį dalyką kaip ir lietuviai. Izraelitai priėjo prie tobulesnės dievybės sampratos. Q tobuliausiai ir galutinai Dievas yra apsirėškęs per savo Sūnų Jėzų Kristų iš Nazareto. Tačiau tai nereiškia, kad visomis kitomis tautomis Dievas nebūtų rūpinęsis, kad jis jas būtų palikęs nuošaly, kad jis jas būtų užmiršęs. Dievas nebuvo šališkas. Jis lankėsi pas visas tautas. Jis visose tautose žadino ir brandino antgamtes samonę. Ta samonė nėra nukritusi kokiam vienai tautai iš dangaus staiga. Čia viskas yra brandė ilgą žmonijos istorijos kely.(13) Štai ir Izraelio tautoje (teorinis) monoteizmas įsigali tik Babilonijos nelaivės metu.(14)

Mes nežinome, kada pirmieji žmonės atsirado žemėje ir kur jie mūsojeje planetoje pirmiausia pasirodė: ar Mezopotamijos slėniuose, ar Afrikos stepėse, ar Azijos kalvose. Tačiau iš Sv. Rašto, iš Apreiškimo žinome, kad Dievas yra kalbėjęs ir su pirmaisiais žmonėmis — Adomu ir Ieva — bei jų palikuonimis, kad jis yra lankęsis pas visus. Savo pėdsakų jis yra palikęs visuose kraštuose, visose tautose.

Iš Vatikano Meno rinkinių parodos, vykstančios Chicagos Meno institute: Bernardo Daddi, Madona su kūdiniu — 14 šimt. tapyba lentoje.

Melozzo da Forlì, Grojantis angelas (freska, 1480).

Krikščionybė ir kitos religijos

1974 m. Bangalorėje (Indijoje) įvyko Indijos įžymiausių teologų kongresas avarstyti klausimo: kokios vertės krikščionybė yra senosios šventosios induizmo knygos — Vedos? Ar nebūtų galima gražiausias tų knygų vietas skaityti liturginėse krikščionių pamaldose, šalia Senojo Testamento knygų? Ar nebūtų galima tuo rodyti, kad Dievas ir praityje yra buvęs visų tautų Dievas, kad tas pats Dievas jau yra kalbėjęs ir indų tautos protėviams, dar prieš pasiekiant juos Evangelijai?

Kardinolas J. Parecattil, Indijos vyskupų tarybos pirmininkas, ta proga pasakė, kad baimė griauti krikščioniškąsias vertybes yra nepagrįsta, nes krikščionybė tam tikromis, pagonių apeigomis ar praktikomis, jau yra pasinaudojusi — pavyzdžiui, romėnų. Kongrese buvo pareikšta, kad nekrikščionių šventų knygų pro-

blema anksčiau nebuvo kilusi, nes, krikščionybėi kuriantis Romos imperijoje, ten, tiesa, buvo rasta filosofinių raštų, bet ne šventųjų knygų. Jų romėnai neturėjo.

Dievas yra veikęs visose tautose. Todėl Dievo apsirėškimo per Jėzų Kristų nesą galima laikyti žmonijos istorijoje izoliuotu Dievo veikimu, tarsi Dievas kitur ir kitu laiku visai nebūtų veikęs. Tai reiškia vien tai, kad per Jėzų Kristų Dievas yra taręs galutinį, papildomą — pataisų jau nebereikalingą žodį.

Aišku esą, kad nekrikščionių šventosios knygos nėra įkvėptos ta pačia, griežta, prasme kaip ir krikščioniškosios. Tačiau nereikia pamiršti, kad Senasis Testamentas irgi yra perėmęs kai ką iš neįdų raštų ar padavimų. Be to, Senasis Testamentas apie Jėzų Kristų taip pat ne viską yra žinojęs. Tad tą patį būtų galima pasakyti ir apie nekrikščionių šventąsias knygas. Jeigu jos apie Jėzų Kristų ir nekalba, ir tiesiogiai su krikščionišku jų aiškinimu ir nesutinka, tai dėl to stebėtis nesą ko. Štai ir žydai Senąjį Testamentą nenorėjo aiškintis Jėzaus Kristaus prasme. Senasis Testamentas buvo Dievo įkvėptas. Bet kai kurie žydai, juo remdamiesi, atmetė Jėzų Kristų.

Katalikų teologai, praityje nekreipdami dėmesio į nekrikščioniškąsias religijas, galvodavę nepakankamai katalikiškai (visuotinė). Tačiau ir nekrikščionių knygose esą Sv. Dvasios dovanų. Ta pati Šventoji Dvasia šiandien mums padedanti jos veikimą anose knygose atpėti.

Taip galvojo kongreso dalyviai.

Ir tarptautinis teologijos žurnalas *Concilium* šiai temai paskyrė visą numerį (nr. 2, 1976). Jame liturgistas P. H. Schmidt pareiškė, kad šis klausimas ligi II Vatikano Susirinkimo ir jo metu dar nebuvo aktualus. Tačiau tai dar nieko nesako mūsų tema. Viena esą aišku, kad Senojo Testamento niekas negali pavaduoti. Tačiau jeigu nekrikščionių šventose knygose randama vietų, kurias krikščionys galėtų aiškintis Kristaus prasme, jeigu Sv. Rašto šviesoje paaiškėtų nauja šių knygų prasmė, ir jeigu tos knygos praturtintų Šventąsias, tai tada, teoriškai klausimą svarsant, nebūtų jokių kliūčių tas knygas pavartoti liturgijoje, šalia Sv. Rašto skaitinui. Tada ir jose tektų regėti Dievo veikimą — per Jėzų Kristų Sv. Dvasioje.

Tačiau Roma jau buvo tarusi savo žodį. 1975 metais birželio mėn. 14 d. kardinolas J. Knox, liturginių reikalų kongregacijos pirmininkas, laiškų Indijos vyskupų tarybai, šią iniciatyvą sustabdė. Laiško pabaigoje kardinolas išreiškė viltį, kad Indijos krikščionys ir toliau liks ištikimi

šimtametei bažnytinei tradicijai, kaip jie yra buvę ištikimi ir praityje.

Buehlmann, komentodamas kardinolo laišką, pažymi, kad Indijos krikščionys kaip tik dėl to praityje pateko į getą — izoliavosi Indijoje, kadangi nekreipė dėmesio į kitas religijas krašte. Taip jie pasidarė svetimkūni Indijoje. Be to, vyskupų sinode Romoje 1974 metais Afrikos ir Azijos vyskupai įsakmiai reikalavo daugiau savistovumo sau patiems bei didesnio krikščionybės isikultūrinimo jų kraštuose.(15)

Mes, krikščionys, savo įsitikinimą, kad mūsų Sv. Raštas yra Dievo galutinis apsirėškimas, anot Buehlmann, galėsime tik tada sėkmingai apginti kitų akivaizdoje, kai sakysim, kad Dievas jau yra panašiai veikęs ir per kitas religijas, kad jis ir kitur, ir į kitus žmones jau buvo prabilęs.

Straipnio autoriui yra tekę girdėti pasisakymų lietuvių šviesuolių, suabejojusių krikščionybės antgamtinę kilmę. Jiems kildavo klausimas: kodėl krikščionybėje yra dalykų, bendrų su kitomis religijomis? Jie buvo girdėję, kad kitos religijos yra vien žmonių išsigalvotos. Tada jiems kildavo įtarimas: ar nebus krikščionybė anas, ankstesnės, religijos kopijavusi bei papildžiusi? Tiems lietuviams atrodydavo, kad daug kuo krikščionybės panašumą į nekrikščionių religijas reikią aiškintis plagiatu. O tada jau reikią suabejoti ir krikščionybės antgamtiškumu, jos apreiškimu — kaip tik dėl jos panašumą į anas religijas. Štai j kur veda anų religijų bet kokio antgamtiškumo paneigimas.

Tačiau modernaus žmogaus samonė, anot Ratzinger, vis giliau skverbiasi įsitikinimas, kad Dievo gailėstingumas išsiliėja ir anapus jo įsteigtosios Bažnyčios ribų.(16) Tad tebūnie leista atpasakoti keletą vietų iš Indų šventųjų knygų:

Esu pasaulio pradžia ir pabaiga.

Nėra nieko aukštesnio už mane. Mano paslaptįtoji prigimtis yra persunkusi visatą.

Visos būtybės gyvena manimi, bet ne aš jomis.

Esu šio pasaulio tėvas, motina, palaikytojas.

Esu gyvybė ir mirtis.

Esu būtis ir nebūtis.

(Iš Bagavad-Gitos).

Kai nebuvo nei būties nei nebūties,

nei oro nei dangaus,

nei mirties nei nemirtingumo,

nei dienos nei nakties,

Vienintelis ramiai sau alsavo ir šalia jo nebuvo nieko.

(Iš Rig-Vedų).

Ką indų knygos tuo „Vieninteliu“ supranta? Ar tai yra asmeninis ar neasmeninis Dievas? Indas S. Radakrišnan, religijos filosofas ir politikas, tai šitaip aiškina: kada eina kalba apie Dievą savyje, jis reiškia Absoliutą. Bramaną, pasaulio pagrindą. O kada eina kalba apie jo santykį su žmonėmis, jis reiškia Bagavaną — asmeninį Dievą.(17)

Kaip šiandien aiškėja, monoteizmas yra buvusi pati pirminė dievybės garbinimo forma Indijoje. Gi tais 33 ar 3339 Indijos „dievais“, paplitusiais liaudyje, reikia suprasti įvairias vieno ir to paties Dievo funkcijas arba manifestacijas. Tikintis indų šviesuolis neabejoja aukščiausios ir visuotinės Dvasios buvimu, kurią pasiekti jis stengiasi.(18)

Jei žmogus atsisakys visų aistrų ir savo dvasią nuramins, tada jis taps nemirtingas ir nepalūš skausme bei nepasiduos džiaugsmo svaičuliui.

Tada jis nei labai džiaugsis, kai ji ištiks nesitikėta laimė, nei liūdes nelaimės ištiktas, — kadangi jis visus savo pojūčius atitrauks nuo šio pasaulio daiktų, kaip vėžlys, kad savo sąnarius paslepia po savo kiaučiu. Skaitant šią Bagavad-Gitą vietą, atrodo, lyg skaitytum Tomo iš Kempių Kristaus sekimą, sako Klostermaier.(19)

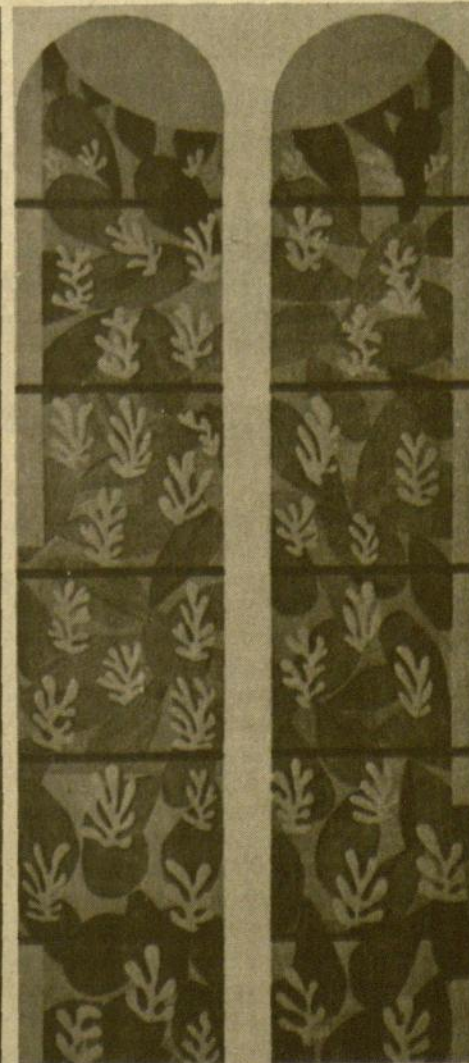
O štai Rig-Vedų malda, prašant nuodėmių atleidimo:

Suteik savo šviesą, Viešpatie, ir sunaikink mūsų nuodėmes.

(Nukelta į 3 psl.)

Caravaggio Nuėmimas nuo kryžiaus, 1604 Iš Vatikano Meno rinkinių parodos.

Henri Matisse Gyvybės medis, 1949

Pranas Dom. Girdžius

Rudens vasara

Alles vergaengliche ist nur ein Gleichnis.

Goethe

— Papasakok, brangusis, kada tu buvai laimingas, kada nelaimingas, — lipšniai paprašė antroji. — Jei atsitikdavo visą naktį nemigti, iš laimės ar nelaimės būdavo, jog ant rytojaus vaikščiodavai rūškanas? Žinai, visos moters tokios, jog nori viską žinoti.

— Teisybė, dabar atsimenu. Kai uošvio sodai žydėjo tą pavasarį, to paties klausė pirmoji, — atsakiau. — Tik pamiršau, ką tada sakiau. Gal ir gerai padariau. Tau būtų nemalonu, jei pakartočiau žodis į žodį. Laimė nepakartojama, o naktys nemiegotos — kiekviena kitokia.

— Gerai išmiegotos taip pat nevienodos.

— Sapnai jas padaro kitokiomis. Koloritas.

— Žinoma, — antroji sutiko. — Kai įsiseigi rožę į švarko atlapą, tau tik atrodo, kad laimė nešiojiesi, — ji pamanė, bet nieko nesakė. Žinojo, jog ji buvo — antroji, nuskinta bruknėlė rudens vasarą.

— Pasakoti nemoku, brangioji, — gyniausi kaip kadaise Didonos svečias, bijodamas sukelti širdyje liūdesį. — Galui tik atsakyti į klausimus, jei suprasiu, kokių atsakymų tu lauki. Ne tas pats klausiti ir kokio nori atsakymo laukti.

— Tokių klausysiuos iki pat ryto, kol žvaigždės ims blėsti aukštai danguje. Kaip kitados Kartaginoji. Pradėkime.

— Nuo tada, kai uošvio sodai žydėjo?

— Nemėgstu šaltų pavasarų.

— Tai nuo Veni Creator?

— Nuo dimensijos, kurią kiti vadina medaus mėnesiu, — antroji pareikalavo pradžių. — Nuo tada jaunieji meilę įprasmina, o uošvio sodai nužydėję užmezga vaisių. Rauduoja ar kvatoja jaunamartė, kol sulaukė sugrąžtų? Ar nepasigedo tėvo motinos?

— Aš buvau jai tėvas, jinai sakė, manoji meilė — motina.

— Dabar antrajai — brolis?

— Nesakyk taip, brangioji!

— Gerai, kalbėkim, kaip paskui viskas nusitarškėjo. Ką išdarinėjo vadinamasis tėvas, praėjus medaus mėnesiui? Laimingas ar nelaimingas buvai, kai pirmą kartą atsitiko, jog, rodos, tik valandėlę sugaišęs pas žmonos geriausiąją draugę, namo sugrįžai vėlai ir tos, kuri tavęs laukė, nepabučiavai taip karštai, kaip įpratęs buvai (šaltį ir šilimą moters be termometro žino), — užsigėdė žinoti antroji. — Ar parvestoji ilgai laukė, ar greitai nusprendė nelaukdama: kepenį su iešmu ir prancūzišku vynuku atidavė šuniui, o tau pasakė: „Kitą vakarą jei iš darbo negrįši įprastą valandą, galėsi su šunim į šaltą dangų skalyti nevaigės arba pas mano geriausiąją draugę kraustyti“.

— Kol vakarienė pašilo, margoji paukštelė nuplovė man kojas. Paskui, per šlaunis patapšnojus, su užuojauta tarė: „Sunkiai dirbai šiandien, vyrel! Lova paklota“. — Ji buvo gera.

— Ji buvo kvaila.

— Kvailumas ir gerumas — moteriškumas.

— Gerai. Kai tu suspaudęs galvą, kad palūkanos kaip vilnos auga, ištisas valandas ieškodavai akiplėšoms tinkamo atsakymo Aristofano raštuose, ką pirmoji darydavo? — norėjo žinoti antroji. — Paimdavo šluotą kreditoriams ar galvą susiėmusi kaltindavo Dievą, kad medaus mėnesį buvo sausros ir neužderėjo?

— Iš Aristofano nieko gera nesitikėdama, prie uošvio skubėdavo maldaudama: „Gelbėk, papūnėli, nelaimė mums atsitiko! Per tuos akiplėšas negalim nosies niekur iškišti; kai tik pamato, vagimis vadina. Parduok tą veislinį eržilą, gelbėk mus, dabar mudu abu su vyru tavęs meldžiame“. — Sumani buvo pirmoji.

— Ir apgauli.

— Apgaulė ir sumanumas — moteriškumas.

— Gerai, jei gerai baigės. Bet jei miegamajame pakildavo paskui uraganas. Amūrai ir Veneros trankiai šokinėdavo, veidrodžiai tratėdavo, batai ir šliurės lėkdavo per langą žemyn ant galvos kantriems prekeiviams, ką darydavo pirmoji? — nenustojo antroji. — Kryžiaus ženklų ar šventintu vandeniu juodą debesį nuvarydavo; ar verbų sausomis šakelėmis pasmilkydavo? — klausė ir klausė.

— Ausis užsikimšusi tylėdavo. Kad visi negirdėtų įniršusį ir gerai išgėrusį šūkaujant: „Per tave tas viskas atsitiko, kad mano nelaimėi tada susirišom! Kad tu nutrokštum, tu šiočia, tu tokia!“ — Buvo vargšėlė kantri.

— Buvo baili.

— Bailumas ir kantrumas — moteriškumas.

— Gerai, pasakyk, kas paskui atsitiko (kad įsikibo, tai įsikibo). — Kai vasaros dienos ir meilės valandos pavėsiuose trumpėti pradėdavo, sodai ir altanos po vasaros karščių atvėsdavo, ką pirmoji darydavo? Maldaudavo, kad saulė prieš nusileidžiant dar valandėlę palauktų, ar sode ir altanose žibintus pakabindavo nuo peledų ir šikšnosparnių apsiginti? Kaip namų šeiminkė pasitikdavo graudų laiko trupamų ir rudens dimensijos apgaulingumą?

— Kai rudens vasarai prireikdavo skrandos, jinai pasigėsdavo batelių ir šliurių, išmėtytų per audrą pro langus. Pamačiusi sode pirmąsias snaiges, tarp plikų kamienų klaidžiojanti, giliai atsidavė. Kad praėjo vasara veltui, nepalikusi ženklų, su parašu, kad buvo, ir amžino. Kad vasaros derlius toks mažas, o su amžiumi vyro glėbyje retai kada karšta.

— Gana, — nutraukė antroji ir ūmai. atsuko abejingą nugarą. — Kad būčiau žinojusi...

— Kas tau nepatiko, brangioji?

— Viskas.

— Kad nežinojau, kokių atsakymų tu nori? Nelengva atsakyti į klausimus, labai paprastus, bet amžinus.

— Atsakei per daug aiškiai.

— Kad laimė nepakartojama?

Vatikano meno paroda

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Chicagos Meno institute iki šių metų spalio 16 d. vyksta paroda, pavadinta „The Vatican Collections: The Papacy and Art“. Ši paroda yra išskirtinė, nes ji pirmą kartą iš Vatikano yra išvežta į užsienį. Paroda jau vyko New Yorke, dabar svečiuojasi Chicagoje ir toliau keliaus į San Francisco.

Parodoje iš viso yra išstatyta 237 meno darbai, surinkti iš Vatikano didžiulės nuosavybės. Jie yra parinkti iš Vatikano muziejų, jo bibliotekos, Šv. Petro bazilikos groty ir popiežiškų namų. Darbai siekia nuo antikinio Egipto iki 20-tojo amžiaus modernizmo. Jie rodo, kokie ir kokios kokybės meno turtai yra saugojami Vatikane, atskleidžiamieji popiežių — meno patronų istoriją, kaip jie juos užsakydavo, rinkdavo nuo pat Šv. Petro bazilikos pradžios iki šių dienų.

Vatikano paroda susideda iš tapybos, skulptūros, tekstilės, gobelenų, metalo darbų, liturginių baldų, drabužių, papuošalų. Jų rinkimas prasidėjo su popiežiumi Julijonu II, kai jis, būdamas kardinolu, išstatė Apolono statulą specialiai jai paruoštoje vietoje, Belvedere kieme. Išrinktas popiežiumi 1503 metais, jis šią garsiąją skulptūrą iš Belvedere perkėlė į Vatikaną ir nuo tada prasidėjo Vatikano meno kolekcija. Archeologams pradėjus kasinėjimus Romos apylinkėse, buvo atrasta daug vertingų iškasenų, siekiančių romėnų laikus. Popiežius Julijono II sukvietė renesanso dailininkai taip išpuošė Vatikano sienas, kad šiandien jose yra neįkainojami meno turtai.

Paroda yra nepaprastai gražiai ir kruopščiai eksponuota, paryškinta keliais pačiais didžiausiais meno darbais. Vienas iš tokių ryškiausių darbų yra skulptūros kūrinyje iš trečiojo amžiaus prieš Kristų, meno istorijoje žinomas kaip „Belvedere Apolonas“. Tai graikų šviesos, jaunatvės, medicinos, poezijos, muzikos ir apskritai visokio harmoningo meno dievas, vaizduojamas gražiu jaunuoliu. Vatikane jis yra istoriniai reikšmingas, nes tai pats pirmasis jo rinkinių eksponatas.

Nors didieji renesanso menininkai puošė Vatikano sienas, tačiau šioje parodoje galima pamatyti ir Leonardo da Vinci neužbaigtą paveikslą, vaizduojantį šv. Jeronimą, Rafaelio suprojektuotą gobeleną „Stebuklingas valksmas žuvų“, „Apreiškimas“ ir mažiukus angelukus — „putti“.

Romėnų meno skyriuje svarbiausią vietą užima marmurinė cezario Augusto statula. Ši skulptūra iš pirmojo amžiaus po Kristaus buvo atrasta 1863 metais

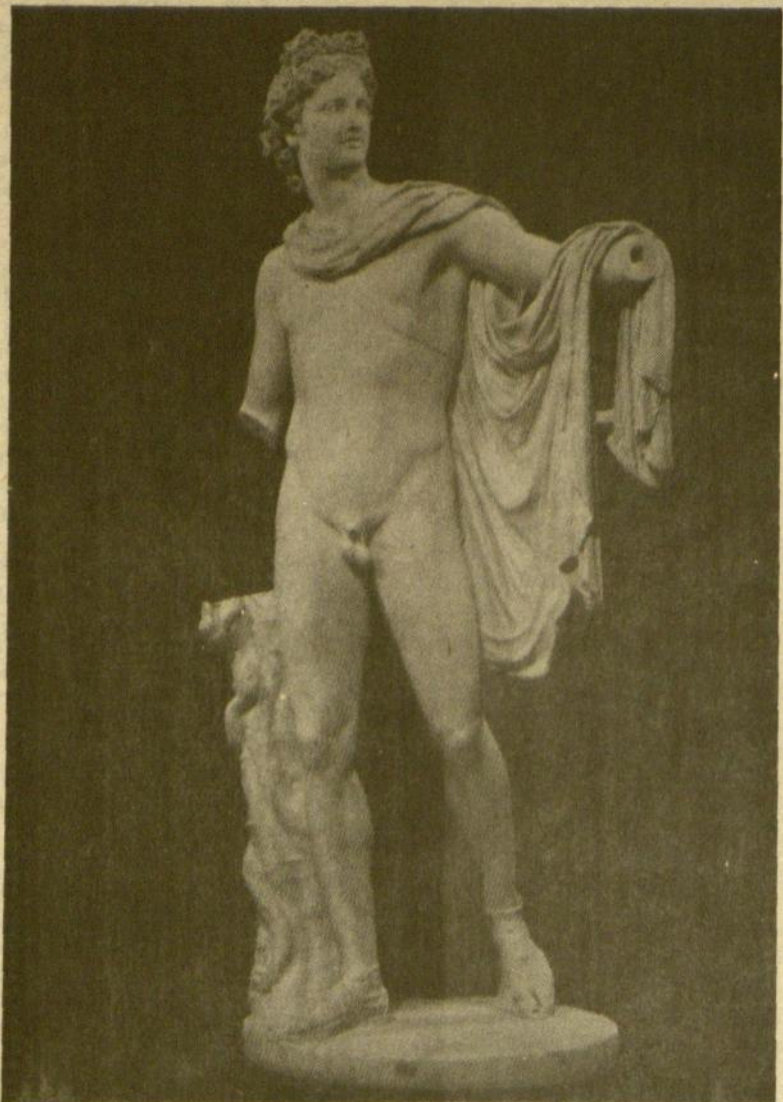

Augustas iš Prima Porta (marmuras) — maždaug 1 m. po Kr.

prie šiaurinės Romos. Cezaris, apsirėngęs romėniška kareivio uniforma, iškelės ranką, įspūdingai atrodė kaip karo vadas. Šio rimto valdovo šarvai yra išpuošti įvairiomis reljefinėmis figūrėlėmis. Taip pat labai išraiški ir nuotaikinga yra skulptūra, kur berniukas eina imtynių su žašinu.

Garsusis baroko laikų skulptorius Bernini, daug prisidėjęs prie Šv. Petro bazilikos išdekoravimo, paliko daug skulptūros darbų. Parodoje matome jo kūrinių, kur liūtas laiko Danieliaus koją. Įspūdingas yra to paties skulptoriaus sukurtas bronzinis popiežiaus Urbano VIII biustas.

Svarbią vietą parodoje užima didingas ir monumentalus italo dailininko Caravaggio tapybos kūrinyje „Nuo kryžiaus nuėmimas“. Šis menininkas, pasižymėjęs šviesos ir šešėlio meistrais, labai intymiai ir kartu realistiškai perduoda šio įvykio dramą. Antikinio Egipto eksponatai — figūros, gyvuliai, dviveidžiai dievų biustai pasižymi stilizuota, šalta, bet kartu šaunia išraiška. Priešromėninis etruskų menas pasireiškia šventyklų reljefais, bronzinėmis figūrėlėmis. Ne vieno parodos lankytojo akį patraukia mažutė bronzinė vaikučio statulėlė, kur nuogas vaikutis sėdi pasipuošęs karoliais.

Belvedere Apolonas (marmuras) — maždaug 130–40 m. po Kr. Romoje sukurta graikų bronzinio originalo kopija.

Bizantiškas menas daugiausiai susideda iš tekstilės darbų. Vienas toks pavyzdys yra „Apreiškimas“. Raudona fone, aplink apvestu, juodomis ir raudonomis gėlėmis išpuoštu ratu, matome tipiškas 10-tojo amžiaus bizantiškas, sustingusias stilizuotas figūras.

Dievas nėra šališkas žmonėms...

(Atkelta iš 2 psl.)

Duok savo malonę ir sudėgink mūsų kaltes. Gelbėk mus ir pakelk iš tamsos į šviesą. Išlausyk mūsų šauksmą, atverk savo ausį ir apsaugok mus nuo užsikrėtimo nuodėme. Į tave, Šviesos Dieve, mes meldžiamės. Palaimink mūsų artimuosius. Aišku, kad indų šventosiose knygose yra krikščionybei ir svetimų dalykų, sako Buehlmann. Bet šalia to visko yra ir giliai paslėptų, žėruojančių deimantų. Bažnyčia galėtų juos išrankioti ir įsegti į Kristaus vainiką. (20)

II Vatikano susirinkimas sako: Dievo „apvaizda, jo rodomas gerumas ir išganymo planai apima visus“ (Bažnyčios santykiai su nekrikščionių religijomis, 1). „Tad Bažnyčia ragina savo vaikus, kad sumaniai ir su meile kalbėdamiesi ir bendradarbiaudami su kitų religijų sektėjais ir šviesdami krikščioniškojo tikėjimo bei gyvenimo pavyzdžiu, pripažinti, išsaugoti ir ugdyti juose esantį dvasinį ir dorinį gėrį bei visuomenines — kultūrinės vertybes“ (t.p., 2). (Pabraukimai straipsnio autoriaus).

*Šis mūsų teologo kun. Augustino Rubiko (Memmingen, Vokietija) straipsnis yra papildytas jo paskaitos, skaitytos Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavime 1982 m. lapkričio mėn. 26 d. St. Petersburg Beach, Floridoje, tekstas.

ISNAŠOS

1. Arkiv. dr. J. Skvireckas, *Šventasis Raštas Senojo Testamento*, I. II laida. Roma, 1955, p. 15.
2. Prad. 7,17 bei 8,3. Žiūr. Hinker Speidel, *Wenn die Bibel recht haette...*, KBW Stuttgart, 1970, p.7-19.
3. *Religion und Leben*, 1906, p.159.
4. Walbert Buehlmann, *Wenn Gott zu allen Menschen geht. Fuer eine neue Erfahrung der Auserwahlung*. Herder, 1981, p.199.
5. Buehlmann, 199.
6. Norbert Lohfink SJ, *Gott und die Goetter im Alten Testament*. Theologische Akademie 6, Knecht, 1969, p.64.
7. Alfons Auer, *Autonome Moral und christlicher Glaube*. Patmos, 1971, p.75.
8. Buehlmann, 154-5.
9. Auer, 89.
10. Buehlmann, 202.
11. Buehlmann, 202.
12. N. Lohfink, 66.
13. Buehlmann, 15.

Gausio šioje parodoje yra išlikusių pirmųjų krikščionių meno. Reljefinių sarkofagų fragmentai, freskos, statulos atvaizduoja Kristaus ir jo apaštalų gyvenimo scenas. Gal iš tų laikų didžiausia skulptūra yra „Gerasis ganytojas“, kur piemuos neša ant pečių užsidėjęs avį. Spėjama ir manoma, kad tai gali būti pirmasis Kristaus atvaizdavimas.

Dvidešimtojo amžiaus skyrius turi daug eksponatų iš įvairių misijų kraštų ir Ramiojo vandenyno salų. Tai misijonieriams sudovanoti Afrikos tautelių primityvūs skulptūros darbai, žmonių figūrėlės.

Šio šimtmečio menininkams atstovauja prancūzai: Rouault su stipriai išraiškiu ir giliu kūriniu „Šventasis veidas“ ir Matise natūralių, besikartojančių formų, ornamentinės nuotaikos kūrinyje „Gyvybės medis“. Amerikiečių menininko Ben Shahn akvarelės ir temperos paveikslas „Trečioji alegorija“ atvaizduoja dešimtį Dievo įsakymų.

Ši dabar vykstanti Vatikano paroda suteikia retą progą pamatyti įvairių periodų, menininkų, stilijų meną. Čia tik trumpai suminiimi keli parodos pavyzdžiai iš gausybės eksponatų. Žiūrovą lygiai taip pat stebina tiek garsieji menininkai, tiek niekur nematyti pirmųjų krikščionių meno fragmentai. Tik parodoje apsilankęs, menė mėgėjas pajus ir išgyvens šį meną. Kiek daug grožio, nuostabos, istorijos yra šioje turtingoje parodoje. Lankytojas, apžiūrėjęs eksponatus užimančius du muziejus pietinės pusės aukštus, išeis praturtėjęs patirtimi, jį įtraukęs nematytus meno kūrinius. Paroda yra kaip didžiulė meno istorijos knyga, kuri pradeda nuo meno istorijos pradžios ir baigia su šių dienų menu. Skirtumas tik toks, kad vietoje atspausdintų pavyzdžių, čia matome originalius meno kūrinius.

Czeslaw Milosz

CAMPO DI FIORI

Romoje, Campo di Fiori Alyvų, citrinų kraitės, Ant grindinio purslai vyno, Trapios žiedų skiautelės. Rausvų moliuskų valksną Staluos pabėrė prekeiviai, Vynuogių tamsios kekės Krenta ant persikų pūko.

Šičia kadaise ant laužo Degė Giordano Bruno, Budelis pelenų žarstė, Smalsuoliai grūdų į ratą. O vos tik užgesus liepsnai Vėl pilnos buvo tavernos, Alyvų, citrinų kraitės Vėl ant galvų lingavo.

Mąstiau apie Campo di Fiori Varšuvoj prie karuselės Giedrą pavasarį, temstant, Aidint muzikos trenksmui. Salves už geto mūrų Stelbė melodijos trenksmas, Skriejo krykšdomos poros Į giedrą vakaro dangų.

Vėjas iš degančių gatvių Juodus aitvarus nešė, Juodus vainiklapius gaudė Žmonės prie geto sienų. Plaukė rūbus mergaitėms Tas vėjas iš degančių gatvių, Linksmos minios klegėjo Sventišką Varšuvos dieną.

Gal kas pasakys: tai ženklas, Jog Romos, Varšuvos liaudis Prekiauja, mylisi, žaidžia Ir net nepastebi laužo. O kitas ištars: tai ženklas, Jog viskas žemėj praeina, Jog užmarštis gilėja Dar neužgesus liepsnai.

Bet aš tą dieną galvojau, Jog žuvantis lieka vienas, Mąstiau apie tai, jog Giordano, Kopdamas ant ešafoto, Žmonių kalboj nesurado Vieno vienintelio žodžio Tarti sudie žmonijai — Žmonijai, kuri pasilieka.

Vėl skubinos lenkti taure Ir jūrų žvaigždėm prekiauti, Alyvų, citrinų kraitės Viliojo Campo skruzdyną. O jis jau buvo nutoles — Sakytum, praslinko amžiai, Kol jie akimirka žvelgė Į jo ugninį skridimą.

Ir tą, kur žuva vienatvė, Pasaulis jau nebeemato, Pati jų kalba ataidi Iš negyvos planetos. Kol viskas virs į legendą, Ir tasyk, po daugel metų, Naujajam Campo di Fiori Maištą žiebs poetais.

1943, Varšuva

Vertė T. Venclova

Šių metų gegužės mėn. 24-27 dienomis Romoje vykusios slavistų konferencijos dalyvių specialioje audienčioje priėmė popiežius Jonas Paulius II. Nuotraukoje šv. Tėvas kalbasi su mūsų poetu ir

esėjistu Tomu Venclova. Konferencija buvo skirta žymiajam rusų poetui ir filosofui Vjačeslavui Ivanovui (1866-1949) — apie jo kūrybą vieną iš pranešimų konferencijoje skaitė Tomas Venclova.

prisiminti ir pagerbti pirmojo sąmoningo lietuviško laikraščio *Aušros* šimtmečio sukaktį. Metraštyje spausdinami 48 moksleivių rašiniai: 38 individualiniai (po 1 rašinį 25, po 2 — 5, po 3 — 1; ir 10 kolektyvinių, kuriuose dalyvauja 57 moksleiviai. Keturi mokiniai dalyvauja ir piešniais. Leidinys labai gausiai iliustruotas mokslo metų darbo, įvairių mokyklos iškilnių ir, aišku, šių metų abiturientų nuotraukomis. Pabaigoje pateikiama ČALM 1982-83 mokslo metų veiklos apžvalga.

Moksleivių rašiniai suskirstyti į šešis skyrius: Kelionės (jaunoji karta labai daug pasaulio jau mačiusi — jie buvo ir Lietuvoje, ir šiaurės, ir pietų Europoje, ir Pietų Amerikoje, ir Kanadoje, ir Karibuose, ir Havajuose, nekalbant apie įvairius Jungtinių Valstybių užkampius), Mokykloje ir gyvenime (kur moksleiviai atskleidžia savo patirtį lituanistinėje mokykloje ir apie ją, viską pasvėrę, šiltai atsiliepia), Metų laikai, Žmogus ir gamta (ir mūsų jaunuoliai yra persiėmę dabartiniu visuotiniu rūpesčiu gamtos apsauga, prisiima tai kaip savo pačių atsakomybę), Mūsų svarstymai (čia jų mintys apie Dievą ir žmones, apie žmogaus teises ir sąžinės laisvės varžymą okupuotoje Lietuvoje, apie savo pačių ryšį su Lietuva — ką jiems Lietuva davusi, ką jie žada jai duoti), Kūrybiniai bandymai (čia realistinės iškarpos iš jaunų žmonių gyvenimo ir taip pat polinkis į pasaką). Dėmesį patraukia ir

kolektyvinis 7-tos klasės mokinių darbas tema „Kam ir už ką aš turiu būti dėkingas“ — rašinėlyje po rašinėlio mokiniai atskleidžia šiltus ir draugiškus savo santykius su tėvais ir mokytojais, savo užtikrintą vietą šeimoje ir visuomenėje, jose patiriamą paramą ir pagarbą jauniausiems nariams. O to gerokai trūksta šiaip mūsų gyvenamo krašto visuomenėje ir iš to, jeigu tikėti amerikiečiais sociologais, ir kyla didžiausios negerovės šio meto jaunuomenėje

Gian Lorenzo Bernini, Danielius liūtų narve, 1655, terakota.

— jauni žmonės apleidžiami, nesuprantami, nepalaikomi vyresniųjų dėmesiu ir meile. Nejaugi dabartinė išeivijos lietuvių karta, auginanti pauglius jaunuolius ir lituanistinėse mokyklose juos mokanti, bus suradusi ir įgyvendinusi palaimingą derinį tarp rūpestio vaikų elegesiu (paveldėtą dar iš ankstesnių kartų) ir pagarbos bei atlaidumo jaunam, besivystančiam žmogui (kuriuos, bus pasisėmusi daugiausia iš studijų ir patirties naujajame krašte), atsisakydama atšaurumo ir prievartos, kaip esminių bruožų vyresniųjų santykiuose su jaunimu. Kaip tik ryšium su tuo, kai skaitome *Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką* apie mokytojų nežmonišką elgesį su vaikais (tiesiog reikia prisiversti įtikėti, kad šitai vaikus traktuoją pedagogai), dažnai kyla klausimas, ar neateina tiems persekiojamiems į pagalbą suaugusių „tradicinė“ laisvė engti ir niekinti mažesnius žmonių visuomenės narius. Vargu, ar jie įstengs, kad ir valdžios įsakyta vaikų religinį persekiojimą taip savo sąžinės netramdomi vykdyti, jei neturėtų po ranka tų visokių autoritetinių prerogatyvų, visuomenės laiduojamų. Tad reikia džiaugtis, kai protarpiais pamatome išeivijos lietuviukus, taip kaip ir šiame metraštyje ir kituose jaunimo leidiniuose, augančius stipriais, jautriais, savo vertę žinančiais žmonėmis. Tokių niekad nebus per daug visai mūsų tautai.

(Nukelta į 4 psl.)

Man brangiausias darbas yra su vaikais...

Pokalbis su muziku Faustu Strolia

MARIJA SMILGAITĖ

— Siemet Balzeko lietuvių kultūros muziejaus pokylyje rugsėjo 17 d. Chicagoje bus pagerbiamas Jūsų įnašas į lietuvių muzikinį pasaulį. Su kokia nuotaika priimate šį pažymėjimą?

— Man atrodo, kad čia šūvis ne visiškai pataikytas, nors gal ir ne visai pro šalį. Aš nesu tiek nusipelnęs muzikiniame pasaulyje, kiek daug kitų tvirtai dirbančių lietuvių muzikų Chicagoje. Čia per didelius vargus yra kas nors grynai lietuviško padaroma ir reikėtų tikrai kitus pastebėti kur kas anksčiau, negu mane. Bet jei kalbama apie lietuvių jaunimo muzikinį pasaulį, tai čia gal man ir pritiktų dėmesys.

— Jums priskiriama įvairūs titulai: menininkas, chorvedys, kompozitorius, muzikos vadovas. Kurį Jūs laikote svarbiausiu?

— Aš savęs nei menininku, nei kompozitorium nelaikau. Pagal pasirošimą, esu muzikos mokytojas. Noriu atskleisti muzikos grožį ir parodyti jį taip, kad ir kitas galėtų jį suprasti, įvertinti ir juo džiaugtis. Jaučiu, kad esu Dievo apdovanotas tam tikru būdu, kuris leidžia su jaunimu dirbti ir prie jo prieiti. Esu laimingas, kai kokio muzikinio gėrio sekla galiu paskleisti po kiek galima daugiau jaunų žmonių. Didžiuojuosi, kad per pamokas pritraukiau keletą pradžios mokyklos mokinių, kurie šiuo metu yra muzikos mokytojai aukštesnėse mokyklose.

— Jūs sakote, kad savęs menininku nelaikote, bet kiekvienas muzikinis pasirodymas reikalingas meninės išraiškos.

— Aš bandau, kiek galima meniškiau viską atlikti, bet dirbu su plačia mase, tai tų plonybių per daug negaliu ieškoti. Su choralis darbas yra daugiau diplomatinis. Čia ateina įvairaus pajėgumo žmonės, kurie nori kartu dalyvauti muzikinėje grupėje. Tavo paskirtis yra juos apjungti, nežūrint kai kada didelių balsinių skirtumų. Turi priimti viską kaip gerą ir iš to padaryti junginį, kuris žydėtų, klestėtų ir gyvuotų. Bet lig šiolie sekasi. Jei būtų nesisekė, tai būčiau jau seniai ejęs kitur.

— Kada Jūs pradėjote dirbti su choralis?

— Pradėjau darbą, tik ką baigęs lietuvišką gimnaziją, prieš trisdešimt penkerius metus. Tai buvo 1948 m. tremtinių stovykloje Vokietijoje. Su broliu Vytautu pasidalijome vadovavimą bažnytiniam chorui. Kaip dažniausiai pasitaiko, kas nors dėl susidariusių aplinkybių pasitraukia ir reikia tą tuštumą užpildyti. Tuomet yra proga jaunesniems išbandyti jėgas.

— Ar Jūsų iš karto pritapote prie to darbo?

— Aš niekuomet nemaniau, kad būsiu muzikas. Studijavau architektūrą. Turėjau palinkimą į paisybą, braižybą ir buvau stiprus matematikoje. Bet visiškai nusiisukti ir palikti muzikinį gabumą ar pajutimą atrodė prieš mano sąžinę. Paskui gyvenimas taip susiklostė, kad pasilikau muzikoje.

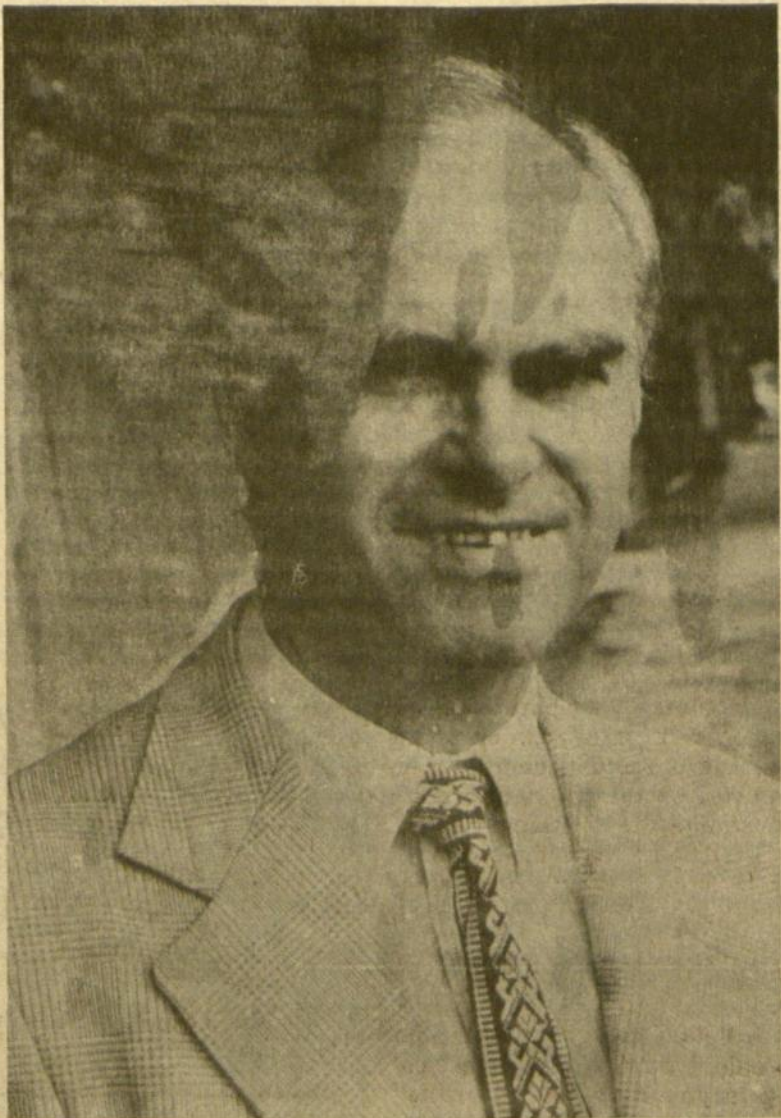
— Jūsų tėvas buvo muzikos mokytojas, motina koncertinė dainininkė ir dar abu broliai reikišiai muzikoje. Kiek tai paveikė Jūsų apsisprendimą?

— Manau, kad tam tikru atžvilgiu buvo geresni laikai. Jaunimas labiau pripažino tėvų autoritetą —ėjo į tą patią sritį, savinasi iš tėvų tai, ką galėjo. Dabar yra sunkiau jaunimą nukreipti — visi nori būti labiau nepriklausomi. O mes buvome tokioj DP stovykloje, kuri buvo tiesiog bala. Nebuvo galima nei išvažiuoti, nei nieko. Tai aš ėmiau pamokas pas tėvelį.

— Kada Jums paaiškėjo, kad jau nuo muzikos nepasitrauksite?

— 1949 metais reikėjo grįžti iš Pinnebergo universiteto į namus ir ruošti emigracijai į Ameriką. Paskui, dėl visokių kliūčių pasilikus stovykloje, jau nebebuvo galima taip lengvai vėl tęsti tas studijas ir reikėjo laukti, ir laukti, ir laukti. Taip visos svajonės pasibaigė. Dainelė buvo sudainuota.

— Kokį įspūdį paliko Jūsų pirmieji metai Amerikoje?

Faustus Strolia

Nuotrauka P. Maletos

— Man labai patiko gyvenimas East Chicago lietuvių kolonijoje. Turėjome Zigmą Moliejus teatrą, kur dažnai atsilankydavo aktorius Stasys Pilka. Turėjome labai balsingų vyrų oktetą. Galima pavydėti, kiek tokia maža kolonija gerų dainininkų turėjo. Tai gi buvo labai graži pradžia Amerikoje.

— Kaip Jūs įsijungėte į muzikinį gyvenimą Chicagoje?

— Pradėjau dirbti Chicago Aukštesniojoje Lituanistikos mokykloje pas panelę Rūgytę, o paskiau susidarė naujos galimybės kiekvieną vasarą važiuoti į stovyklą ir vėl dirbti su jaunimu. Tuomet pradėjo viena grupė po kitos kvesti, o jaunesniuose metuose, kai pinigai mažiau rūpėjo, tai buvo labai smagi patirtis. Dalintis džiaugsmu, dalintis lietuviška daina, taip kad ir kitas ją pasisavintų, yra tiek pat malonu mokytojui, kiek ir mokiniui. Gal net daugiau mokytojui.

— Jūs ilgai dirbote muzikos srityje, prieš išgydamas laipsnį. Ar Jūs siūlytumėte taip dabartiniam jaunimui daryti?

— Aš dirbau muzikoje jau nuo 1948 metų, o tik tai 1970 metais gavau bakalauro laipsnį ir 1972 metais magistrą iš muzikinės pedagogikos. Baigiau mokslo, belankydamas konservatoriją vakarais ir tai užtruko 8 su puse metų. Aš nesiūlyčiau nei vienam taip daryti. Bet esu pokario produktas, tai gal viskas be tvarkos, nes sąlygos buvo nenormalios.

— Kaip Jūs vertinate savo studijas?

— Labai, labai aukštai laikau amerikiečių muzikos mokyklą. Man buvo nuostabu susipažinti

su muzikos mokytojų idealizmu. Amerikoje yra tiek neišvystytos, bizniui tarnaujantios muzikos, ir dar tuo pačiu metu skelbiama, kad klasikinė muzika patenkina tik elitą, tad man nepaprastai gili įspūdi padarė tas sielojimasis rimta muzikos tradicija.

— Nuo atvykimo į Ameriką Jūs dirbate kaip vargonininkas ir muzikos vadovas parapijų bažnyčioms ir mokykloms. Kas Jus patraukė į tą sritį?

— Čia irgi prasidėjo iš reikalo. Trūko žmogaus, perėmiant darbą ir atėjęs po kitų, jau gerą pradžią turėjau. Aš nesitikičiau pasilikti to srityje, bet Bachui tai buvo gera sritis, o ir Bronius Budriūnas, vienas iš mūsų produktiviausių kompozitorių, vertėsi vargonininkyste. Naujalis ir Sasnauskas, mūsų pirmieji muzikos didžiūnai, Lietuvai dar tik besikeliant, buvo vargonininkai, tai ir man atrodė pakaks.

— Kiek suprantu, Jūsų vadovaujamy lietuvių chorų repertuarus sudaro dainos, o amerikiečių — giesmės?

— Lietuvos Vyčių chorą yra ir tautinis, ir bažnytinis choras. Mes savo repertuare turime labai daug religinių kūrinių. Kaip sako, esame „prie tonciaus, ir prie rožančiaus“. Puoselėjame abi sritis. Pasirodome visuomenei, bet taip pat giedame, pvz., Šv. Kazimiero lapinių 80-to jubiliejaus proga, lietuviškų parapijų šventėse. Gyvenimo sąlygos nulėmė, kad pragyvenu iš darbo nelietuviškose parapijose. Šia proga prisimenu, kad mažiausiai dvylika metų išdirbau vien juodųjų parapijose. Maloniai prisimenu daugelį momentų, ypač dirbant su vaikais. Niekuomet nepamiršiu

vienos scenos, kai juodukas pribėgo, mane apkabino ir pasakė: „Aš taip norėčiau, kad tu būtum mano tėtė“.

— Iš visų Jūsų muzikinių darbų, kas arčiausiai prie širdies?

— Man brangiausias darbas yra su vaikais, juos pasigauti iš lopšio ir atvesti į lietuvišką gyvenimą su daina. Antrojo vietoj yra darbas su nutautusiais lietuvių kilmės žmonėmis. Aš noriu, kad jie jaustųsi esą lietuviai, tuo didžiuotųsi ir liktų su mumis. Mes sugyvename ir, atrodo, vienas kito kalbą ir interesus suprantame. Negalima norėti, kad Amerikoje gimusiųjų prieauglis lygiai taip pat galvotų, kaip iš Lietuvos atvažiuavę pokario metais žmonės. Ačiū Dievui, kad jie yra labai lietuviški, ir ačiū jiems, kad jie tiek dar tą Lietuvą širdy nešioja. Linkiu tik mūsų jaunimui ir mums patiems išlikti tiek ištikimais Lietuvai, kiek jie yra.

— Kas Jus daugiau traukia — darbas su žmonėmis, su muzika, su lietuviška muzika?

— Aš manau, kad negalima įsiūlyti jokio produkto, pačiam neįsitikinus jo verte. Aš esu labai įsitikinęs lietuviškų dainų nepaprastu grožiu iš muzikinės ir iš poetinės pusės. Man yra didelis malonumas pertraukti dainą ir priminti, koks tai yra perliukas. Tokiu būdu, ypač jaunimas, pabunda, pamėgsta ir įsijungia į dainą be jokių didelių šūkių. Viskas yra subtiliai pergyvenama iš vidaus. Žinoma, yra maloniau dirbti su jaunimu, kai jis yra tavo pusėje, bet tą irgi reikia išsikovoti. Kaip sakiau, gerai pažįstant savo produktą ir jį įtikinančiai perduodant, nėra abejonės, kad galima sužavėti ir jaunesnį širdis.

— Jūs sakėte, kad nelaiikote save kompozitorium, bet esate parašęs nemažai lietuviškų dainų ir giesmių.

— Aš formaliai nesu baigęs kompozicijos mokslų, o ar pašaukimą turiu, tai gal kiti nuspręs. Mano dainos skamba lietuviškojo jaunimo tarpe Amerikoje. Populiariausia yra „Grįšim, grįšim“, kuri jau žinoma koki dvidešimt su viršum metų. Skautai kiekvienais metais prašydavo po vieną ar dvi dainas parašyti jų stovyklom ir aš su mielu noru patarnaudavau tam reikalui.

— Kokie Jūsų ateities planai?

— Dirbdamas amerikiečių parapijoje, jaučiu pareigą, kiek galima daugiau kelti Lietuvai daromas skriaudas. Tuo reikalu parašau po straipsnelį parapijos biuletenyje. Dabar, kai kardinolas Bernardin ir vyskupų kolegija griežtai pasisakė prieš JAV didesnį apsiginklavimą, jaučiu pavojų, kad susilpnėjusi Amerika neteiks vilčių Lietuvos rytojui. Ta proga man norisi suruošti savo bažnyčioje (St. John Fisher) lietuviškos muzikos pasirodymą, į kurį reikėtų pakviesti mūsų arkivyskupo kardinolą Bernardin, jojo rekomenduojamu būdu — malda, atkreipti dėmesį Lietuvai. Reikia pabudinti pasaulio sąžinę, kad Lietuvos reikalas niekada nebūtų pamirštas. Lai kardinolo balsas tuo pačiu stiprumu primeina pasauliui, kad Lietuva turi būti laisva.

Dešimto Lituanistikos seminaro 1983 m. rugpjūčio mėn. 7-21 dienomis Clinton, Ohio lektorai ir studentai.

Nuotrauka Romo Sakadolskio

NAUJI LEIDINIAI

(Atkelta iš 3 psl.)

• „Aušros“ spindulėliai. Kristijono Donelaičio Aukštesniosios Lituanistikos mokyklos Chicagoje metraštis, 1982-83. Spaudai paruošė ir redagavo Danutė Bindokienė. Viršelis Jono Maleškos. Nuotraukos Jono Tamulaičio. 112 psl.

Juliaus Širkos, Kristijono Donelaičio Aukštesniosios mokyklos direktoriaus žodžiais, „Aušros spindulėliai“ tai 24 šiais metais išleidžiami mokyklos abiturientai, kurie turės apviešinti išeivijos kelius. Kiekvienas abiturientas trumpu žodžiu aptaria šią vedamąją metraščio mintį. Aušros šimtmečiui ir Lietuvos laisvės troškimui skirti pirmieji metraščio puslapiai — čia ir rašinėliai, ir pirmi poetiniai bandymai. Po to, stambiausia metraščio dalį, kaip Kristijono Donelaičio Aukštesniajai mokyklai įprasta, sudaro pačių mokinių parašyti lietuvių literatūros — atskirų rašytojų, atskirų kūrinių, įvairių kūrybos temų ir aspektų nagrinėjimai, pvz. Partizanų tema Kazio Bradūno poezijoje; Motiejus Valančius — tautos išsilaikymo vadas; Gamtos grožis Antano Baranausko „Anykščių šilėlyje“; Rašytoja Ieva Simonaitytė; Šarūnas — žmogus ir valdovas; Dvasinė jaunulio stiprėjimas karo baisenybėse (Birutės Pūkelevičiūtės Aštuoni lapai); Žmogus ir vėlinas lietuvių pasakose; Ar teisingumas valdo kasdienybę? (Aloyzo Barono Abraomas ir sūnus). Mokytojų pasirošimai ir apdai-

rumas matyti ir iš to, kad literatūrinės temos dažnai siejamos su pasaulėžiūriniais klausimais, kurių pergalvojimas paskatina jaunulį kurti savo paties įsitikinimų sistemą — pvz. Religijos reikalingumas žmogui (Jurgio Gliaudos romanas Pagairė), arba Jaunystės svajonių neišsipildymas (Antano Vienuolio-Žukausko apysaka „Grįžo“). Ar melas ir apgaulė gali būti pateisinami (Birutės Pūkelevičiūtės Devintas lapas). Labiausiai džiugu, tačiau, kad metraštyje daug vietos skiriama pačių moksleivių kūrybiniais bandymams — įvairiems realistiniams apsakymėliams, pasakėlėms, eilėraščiams.

• Dariaus - Girėno Lituanistikos mokyklos dvidešimties metų sukaktinis leidinys, 1962-1982. Chicago, 1983. 40 psl.

Pateikiama glausta Dariaus-Girėno Lituanistikos mokyklos Chicagoje istorinė apžvalga su šia mokyklą baigusiu mokinių ir joje mokytojusių mokytojų sąrašais. Tai vertingi duomenys išeivijos istorijai. O po to visas leidinėlis skirtas mokinių kūrybai, paimtai iš pirmųjų mokyklos laikraščių,ėjusių Lituanikos vardu, numerių. Tikslas — paskaitę juos, dabar jau suaugę jų

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

pranešėją perkratyti anketos analizės prielaidas. Galima buvo matyti, kad smagu tokiai gyvai auditorijai kalbėti.

Vasarą atsiaveikina Sodas, Michigan miestelyje vyksta Santaros-Sviesos metinis suvažiavimas. Suvažiavimo programa, kaip ir paprastai, itin stipri savo lituanistiniu komponentu. Suvažiavimo rengėjams pavyksta metai iš metų kūrybingai įsivaizduoti, kokiais naujais keliais galima stengtis prieiti prie lietuvių kultūros — jie izoliuoja kitų gal dar neįveiktas problemas, kelia anksčiau nekeltus klausimus. Šviežios ne tik lituanistinių paskaitų temos, kaip pvz. šiais metais: tautosakos analizė, rusai liberalai ir baltų klausimas iki Pirmojo pasaulinio karo, sielvartas ir gedulas lietuvių išeivijoje, sąžinės tematika dabartinėje lietuvių ir rusų literatūroje, bet ir intriguojantys simpoziumų uždaviniai. Pirmasis — Lietuvių kultūros istorija: neišryškintos problemos, neišnaudotos metodologijos, atrodo, skirtas pralaužti daugiau takų į pačių lietuvių kritišką savęs suvokimą pasaulinės kultūros kontekste. Antrasis — Lietuvių moteriai išeivijoje ir krašte: jos santykis su savimi ir kitais, visuomene ir vertybių sistema — bene pirmą kartą mūsų tarpe žada susitelkti prie „moterų klausimo“ tikrai išsamiai, iš pat pagrindų.

Vien į šiuos keturis įvykius pasižiūrėjus, kyla pasitenkinimas didelio būrio išeivijos lietuvių neveltui praleista vasara — matyti rimtos pastangos auklėti šviesų, galvojančių ir suprantančių ir nerimstančių lietuvių, naudingą savo tautai ir kitiems savo meto žmonėms. Tai turėtų paskatinti mūsų visus mažiau pasiduoti dejonėms apie mūsų kultūros galimybes išeivijoje, o daugiau kreipti dėmesį į progas ją ugdyti, kurių vis dėlto yra dar apčiai. Tai gražiai išreiškė vienas studentas, komentodamas, ką jis patyrė Lituanistikos Seminare: „Man labai patiko būti dalimi tokios ypatingos studijų programos. Buvo smagu susipažinti su profesoriais, kurie mus traktavo kaip lygius. Buvo gera įsigilinti į pačių lietuvių. Nors tai mano pirmas kartas, kai dalyvavau seminare, galia jau dabar pasakyti, kad pasiilgiau šių kursų per žiemą. Bet žinau, kad grįšiu kitais metais, kartu su seserimi, broliu ir visais kitais, kuriuos tik galešiu sužavėti, kalbėdamas jiems apie šiuos kursus“. Jam linkime sėkmės nešant šią gerą žinią savo bendraamžiams.

21.

Metraščio tikslas — supažindinti visus lietuvius su Vasario 16 gimnazijos Vokietijoje mokymosi sąlygomis, jos nuveiktu darbu, jos renginiais per praėjusius metus ir kasdieniniu mokinių gyvenimu pamokų ir laisvalaikio metu. Tiksliai ir dalykiškai nušviečiama gimnazijos pateikiama moko programa, vengiant reklamos, bet duodant konkretias sugestijas tėvams kaip apsispręsti, ar verta siųsti savo vaikus į joje mokytis. Pateikiama žinios apie visus mokytojus, jų profesinę praeitį ir kvalifikaciją. Pateikiama apie mokyklos taisykles, gyvenimo sąlygas bendrabučiuose ir laisvalaikio užsiėmimus. Tada glaustai aptasakojami svarbiaji mokyklos renginiai, įvairių joje veikiančių būrelių veikla. Aiškiai išdėstoma gimnazijos finansinė būklė ir pateikiama 1982 metų apyskaita. Leidinėlis gausiai iliustruotas nuotraukomis iš praeitų metų gimnazijos gyvenimo. Visiems JAV lietuviams, kuriems rūpi ši vienintelė lietuviška moksline įstaiga laisvajame pasaulyje, o ypač jaunuliams ir jų tėvams, kuriuos traukia mintis savo patirtį praturtinti europinėje ir lietuviškoje aplinkoje, šis leidinys bus pravartus žinių šaltinis.

• Pasaulio lietuvis nr. 8-9 (1983 rugp. - rugs.). Mėnesinis PLB valdybos leidžiamas žurnalas Bendruomenės minčiai ir gyvenimui. Redaktorius — Bronius Nainys. Administracija — Baniutė ir Romas Kronai. Adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Illinois 60636. Prenumerata metams — 10 JAV dol., atskiro numerio kaina — 1.50 dol.

• Vyturėlis. Marquette Parko Lituanistikos mokyklos metraščių, 1982-1983. Chicago: Marquette Parko Lituanistikos mokyklos Tėvų komitetas, 1983. Spaudai paruošė Lakštūnė Vėžienė. Viršelis — Rimos Polikaitytės. 56 psl.

Mokyklos vedėjos Ona Jagelienė ir Bronė Prapuolenienė įvadiniame žodyje Vyturėli skiria patiems mokyklos mokiniams, kurie vėliau ji bevertydami galės prisiminti savo pirmuosius literatūrinius ir meninius bandymus, bet taip pat pažymi, kad Vyturėlis kasmet skelbia, jog Marquette Parko lituanistinė mokykla Chicagoje yra gyva ir pajėgi. Ir tai tiesa, daugybė mažų rašinėlių ir eilėraščių, o taip pat ir gausūs piešiniai, paliudija priaugiančią dar vieną lietuvišką išeivijos kartą, kuri be abejo bus kitokia, bet bus mūsų tautos dalis. O Vyturėlis jau dabar sudaro progą, kad ir ankstyvam, bet džiuginančiam žvilgsniui į ją.

• Lietuvių Vasario 16 gimnazijos metraštis, 1982-83. Lampertheim-Huettenfeld, Vokietija: Vasario 16 gimnazija, 1983. Metrašty paruošė: Živilė Grodbergienė, Bronė Lipseienė, Ona Siugždinienė, Marija Šmitienė, Andrius Šmitas. Viršelis Alfonso Krivicko. 54 psl.

